

ANDRÄKNINGARNA I VÄSTMANLAND 1973/74

Sören Larsson

Inledning och omfattning

Då det västmanländska deltagandet i de internationella andräkningarna i Sverige föregående säsong, var det hittills mest omfattande, förordrar det en närmare redogörelse. De internationella andräkningarna har som främsta syfte att visa ändernas utbredningsförhållanden under flyttningstiden. Hittills har januari- och novemberräkningarna därvid ansetts vara de viktigaste, varför utbredningskartor och de uppskattade totalbestånden för de olika andfågelarterna har beräknats efter dessa inventeringar. De övriga månatliga inventeringarna har inte haft samma omfattning, utan mer fungerat som komplement till de två stora inventeringarna. Då det gäller att insamla fakta omkring ändernas uppträdande i exempelvis Västmanland är emellertid förhållandena något annorlunda. Här är vetenskapen om de västmanländska sjöarnas och vattendragens värden som rast- och provianteringslokaler för änder, sothöns och övriga simfåglar, av största intresse. Och då är än så länge alla månatliga inventeringar av ungefär lika stort värde.

Som framgår av tabellen (sid 6) gjordes inventeringar vid 34 olika lokaler i landskapet under säsongen. Fördelningen var: Fagersta kommun 2, Sala kommun 10, Surahammars kommun 8, Hallstahammars kommun 7, Västerås kommun 2 och Arboga kommun 5 lokaler. Huvudräkningsdagar var 19.8, 16.9, 14.10, 18.11, 16.12, 13.1, 17.2, 17.3 och 14.4.

Isförhållanden

Redan i mitten av oktober började is lägga sig på sjöarna i landskapet, dock inte i sådan omfattning att fågelförekomsten begränsades vid inventeringsdags. Vid novemberräkningen var emellertid fågelförekomsten starkt begränsad genom de isbelagda sjöarna. Isarna låg sedan i stort sett kvar på sjöarna fram till aprils början.

Resultat

Gräsänd Anas platyrhynchos. Den enda simfågel som fanns hela säsongen i landskapet. Tre lokaler hyste de flesta änderna under vintern, nämligen Västanfors, Västerås hamn och Skantzsjön i Hallstahammar. Vid augustiräkningen fanns ca 700 gräsänder i Asköviken och ca 400 vid Gorgen i Västerfärnebo. Vid aprilräkningen, då det största antalet änder fanns i landskapet, räknades ca 600 ex i Gorgen.

Knipa Bucephala clangula. Av det väldigt stora antalet knipor som räk-

nades in i april härrör sig inte mindre än ca 1100 ex från Fläcksjön. Även Gussjön, Gnien i Ramnäs och Norrsjön i Surahammar hyste goda antal knipor vid aprilräkningen. Även under den bästa knipmånaden på hösten, nämligen oktober, låg de flesta fåglarna i Fläcksjön.

Storskrake Mergus merganser. Det lilla antalet storskrakar som räknades in under november, beror helt på att de flesta sjöarna då var helt islagda. Största antalet storskrake fanns nu i Södra Lisjön med ca 400 ex. Antalet skrakar vid sjön Freden, öster om Strömsholm, var vid aprilräkningen överraskande stort, där låg då ca 400 ex.

Salskrake Mergus albellus har under det sista decenniet iakttagits allt oftare i landskapet. Vid oktoberräkningen låg 30 ex i Asköviken och 18 ex i Gussjön. Vid aprilräkningen fanns salskrake på fem lokaler.

Grågås Anser anser. Antalet inräknade grågäss under våren är annärkningsvärt. 11 ex låg i Lagårdssjön vid Strömsholm i mars och 31 ex låg i Fläcksjön vid aprilräkningen.

Sädgås Anser fabalis. De sädgäss som räknades vid september- och oktoberinventeringarna rastade samtliga vid Asköviken.

Knölsvan Cygnus olor. Av de under hösten ihopräknade knölsvanarna låg ca 75 % av totalantalet i Gussjön. Den låga augustisiffran beror på att viktiga knölsvanlokaler då inte inventerades. Vid aprilräkningen fanns största antalet svanar i Fläcksjön, med 43 ex.

Sothöna Fulica atra. Gussjön var den lokal där det i särklass mesta antalet sothöns förekom under hösten. Vid septemberräkningen fanns ca 950 ex i sjön och vid oktoberräkningen ca 900 ex. Vid aprilräkningen fanns 350 ex i Gussjön, ca 300 ex i Asköviken och ca 250 ex i Fläcksjön.

Följande personer har deltagit i andräkningarna i Västmanland: Stefan Björklund, Lars Burström, Hans Ek, Kjell Eklund, Bo R. Eriksson, Thomas Forsberg, Kjell Holmgren, Bengt Hultin, Kjell Ingeström, Rolf Jansson, Hans Karlström, Jan-Ove Karlström, Sören Larsson, Lars Lindell, Lars Löfgren, Jan Schylström, Thomas Skoglund och Tom Sävström, samt medlemmar i Arboga Fältbiologer och Fagersta Fältbiologer.

Andinventeringarna 1974/75

Inventeringsplanen för de internationella andräkningarna i Sverige kommande säsong är något förändrad. Fem års novemberinventeringar anses nu ha gett tillräckligt material för att studera andfåglarnas utbredningsförhållanden under senhösten. Höstinventeringen kommer bl.a. därför att överflyttas till september. Då är fortfarande en betydande del av det inhemska andfågelbeståndet kvar inom landets gränser och månaden kan därför vara lämplig att använda för att följa förändringarna hos de svenska

änderna.

Inventeringen 1974/75 kommer att omfatta följande delar: SEPTEMBERINVENTERING, MIDVINTERINVENTERING i januari, samt månatliga inventeringar under augusti-april. De två förstnämnda inventeringarna strävar efter att täcka så mycket som möjligt av landets andvatten, medan de månatliga inventeringarna är avsedda som komplement till dessa och syftar till att täcka representativa lokaler.

Vad beträffar Västmanland är ju andräkningar en väl så lämplig ornitologisk aktivitet under höst- och vintermånaderna. Alla fågelintresserade i landskapet kan nu hjälpas åt att räkna änderna i våra sjöar vid den stora septemberinventeringen, samt gärna också deltaga med någon lokal var i de månatliga inventeringarna.

Liksom tidigare säsong skall de ifyllda rapportformulären från västmanländska lokaler sändas till förf., septemberinventeringen då den är avslutad, och de månatliga inventeringarna då dessa är avslutade i april.

Inventeringsdagarna denna säsong är som följer: 18 augusti, 15 september, 13 oktober, 17 november, 15 december, 12 januari, 16 februari, 16 mars och 13 april. Om förhinder föreligger inventeras under en närliggande dag.

För erhållande av rapportformulär m.m. går det utmärkt att kontakta

Sören Larsson
Lövhagsgatan 25
724 71 Västerås
tel. 021-355758

Tabell nästa sida: resultaten av de internationella andräkningarna i
Västmanland 1973/74

Månad	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.
Antalet lokaler	18	27	27	34	29	34	29	29	27
Lokaler med öppet vatten	18	27	27	14	6	12	11	18	27
Gräsand	1276	592	924	366	187	384	224	448	1407
Kricka	413	342	13						376
Årta	1								
Bläsand	6	115	59						345
Stjärtand	9	8							10
Skedand	20	1							9
Brunand	88	98	23						138
Vigg	5	82	181						179
Knipa	47	58	205	53		7		36	1528
Storskrake			217	526				24	568
Småskrake		1							
Salskrake		1	48						12
Skäggdopping	17	141	81						124
Svarthakedopping		21							9
Smådopping	1								
Grågås								15	31
Sädgås		47	26						
Kanadagås	37	188	122	23				79	49
Knölsvan	4	51	85	89		2	8	45	112
Sångsvan			8	6		2	7	249	271
Sothöna	456	1209	1022	5				4	1145
Storlom	1	1							1